
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій
Кафедра журналістики та філології

Ministry of Education of Ukraine
Sumy State University
Faculty of Foreign Philology
and Social Communications
Department of Journalism and Philology

XII

ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: СВІТОВІ ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ

ДВНАДЦЯТА МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

JOURNALISM EDUCATION IN UKRINE: WORLD-PROFESSIONAL STANDARDS

THE XIIth INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

Суми, 8–9 червня 2016
Sumy, 8–9 June 2016

лася певна упередженість. Наприклад, в уточнюючому запитанні: «Хто? Путин?» до запитання «Хто сказав вам бути здесь?». І хоча здоровий глузд і власні переконання заважають бачити в тому провокацію, але по факту це питання не було коректним. Втім, звинувачувати польського репортера у необ'єктивному висвітленні подій не можна, адже вона показувала не лише протестувальників з Майдану, а й тих, хто зараз називає себе громадянами «ЛНР» та «ДНР». Це відеофрагменти, на яких представники іншого табору протестувальників підпалюють державний прапор. Наголошуємо – основна сюжетна лінія репортажу – розмова з протестувальником з «Майдану».

Таким чином, телерепортаж «Кінець Революції» Марії Степан – яскравий та насичений. Цікаві герої, деталізація, яскраві кадри, якісний музичний супровід – все це змушує телеглядача дочекатися фінального кадру. Сюжет побудований за законами драматургії, емоційно забарвлений, що, безумовно, припустимо для жанру телерепортажу. Однак у ньому ж бачимо порушення деяких професійних стандартів журналістики. Зокрема таких, як баланс думок та повнота інформації. Якими революційні події в Україні побачили поляки? Необхідними, виправданими та важливими для українського суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник / Пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; За загаль. ред. В. Ф. Іванова. – К. : Академія Української преси, Центр Вільної преси, 2011. – 348 с.
2. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості / В. Здоровега – Л. : Видавництво «Паіс», 2004. – 268 с.
3. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення; професійна етика журналіста-інформаційника. – К.: Видавництво «ХББ», 2006. – 120 с.

ВИДАВНИЧІ ТА ЖУРНАЛІСТСЬКІ ПРОЕКТИ ПРЕДСТАВЛЕНІ НА РОСІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПЛАТФОРМАХ У 2015 РОЦІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Надія Подоляка,
канд. н. із соц. ком., ст. викладач, СумДУ
Яна Гирич,
студентка 5 курсу, СумДУ, МДм-51

На основі досліджень українських та російських краудфандингових платформ зроблено порівняльний аналіз успішних видавничих та журналістських проєктів 2015 року.

Ключові слова: крауд-технології, краудфандинг, видавнича справа, журналістика.

PUBLISHING AND JOURNALISM PROJECTS IN THE RUSSIAN AND UKRAINIAN CROWDFUNDING PLATFORMS IN 2015: COMPARATIVE ANALYSIS

Nadiya Podolyaka,
PhD of social. com., p. teacher of Sumy State University
Yana Hrych,
5rd year student, МДм-51

Based on the research of Ukrainian and Russian platforms crowdfunding the comparative analysis of successful publishing and journalism projects in 2015.

Keywords: *kraud technology, crowdfunding, publishing, journalism.*

Краудфандинг – залучення фінансових ресурсів від великої кількості людей (від англ. Crowd – натовп і Funding – фінансування) з метою реалізації продукту або послуги, допомоги нужденним, проведення заходів, підтримки як фізичних, так і юридичних осіб і т. д. Краудфандинг – це сучасна альтернатива банківському кредиту і, як правило, використовується стартапами, підприємцями або творчими людьми, яким потрібні гроші для фінансування своїх ідей. Простіше кажучи, краудфандинг це отримання грошей від безлічі людей, які зацікавлені у фінансуванні проекту [6; 10].

Багато хто вже реалізував успішні проекти і бізнес-стартапи через краудфандинг сайти. Але крауд-технології сьогодні тільки набувають сили. Краудфандинг є необхідною стратегією в умовах переходу до інформаційного суспільства та інтеграції в світовий простір.

Існують лише поодинокі дослідження щодо застосування крауд-технологій в маркетинговій діяльності підприємств. Зокрема, наукові публікації К. Полторак аналізують природу утворення таких явищ, як «краудсорсинг», «краудмаркетинг», «краудфандинг» [9]. Російським краудфандинговим платформам та краудфінансуванню присвячено публікацію Є. Бондаренко [1]. Акцентують увагу на питанні як працюють крауд-технології, відзначають їх плюси та мінуси дослідники П. Осокіна [7], С. Пішковцій [8], І. Шапатаєв [3].

У якості емпіричної бази досліджено матеріали інформаційного та рекламного характеру. Зокрема, офіційні сайти краудфандингових платформ, офіційні сторінки крауд-проектів в соціальних мережах та блоги проектів (Facebook, Twitter, Вконтакте), публікації в електронних ЗМІ.

Краудфандинг здійснюється через Інтернет на спеціальних краудфандингових платформах. Найбільш популярними та відомими на даний час є IndieGoGo (2008), Pledge Music (2009) і Kickstarter (2009). З медіа та громадськими проектами працює платформа Colta.ru [7]. Лідерами зі збирання коштів є також дві російські краудфандингові платформи: Бумстартер і Планета.ру [5].

Planeta.ru – платформа з широким спектром напрямків, більшість з них соціальні та творчі проекти. За 2015 рік на «Планеті.ру» було профінансовано понад 250 проектів і більше 200 знаходяться в активній фазі, більшість з них відносяться до творчих категорій: музика, кіно, театр, журналістика. З 40 млн рублів, зібраних за півтора роки існування «Планети», частка музичних проектів склала близько 40%, а у 2014 році вона була 90%. Число зареєстрованих користувачів – за 150 000, а щомісячна аудиторія «Планети» – 500 000 чоловік [3].

Сервісний збір «Планети.ру» – 5% або 10% від зібраної суми (залежить від того, збрали ви 100% або менше) плюс 5%, які забирають собі платіжні агрегатори.

До речі, згідно з тією ж статистикою за 2015 рік на платформі Planeta.ru найбільше грошей люди вкладають саме в творчі проекти – музика, кіно/кліпи, ігри. Велика кількість зареєстрованих проектів присвячена музичній темі, але найбільше коштів залучають саме видавничі проекти.

Ми проаналізували 73 із них. Сума коштів, зібраних на художню літературу – 1 600 000 рублів (станом на 1 жовтня 2015 року), на видання дитячих книжок – 144 532 рублів, збірки поезій – 393 265 рублів, журнали – 368 688 рублів.

Найбільше видавничих проектів на платформі Planeta.ru – це твори художньої літератури сучасних російських письменників (19 з 73-х проаналізованих). Серед авторів: Михайло Алдашин, Олена Поддубська, Анатолій Шкирич, Максим

Федосов, Павло Чувіляєв, інші. Майже така ж тенденція сьогодні панує і в Україні (видання книг сучасних українських авторів).

У тематичному діапазоні превалюють фентезі, пізнавальна література та історичні романи. І це не дивно, адже фантастичну літературу, побудовану на використанні міфологічних казкових мотивів сьогодні надто пропагує кіно та мультиплікація. Ще Альберт Ейнштейн зазначав: «... Одне з найбільш сильних спонукань, що ведуть до мистецтва і науки, – це бажання піти від буденного життя з його болісною жорстокістю і безутішною порожнечою, піти від кайданів вічно мінливих власних примх... Але до цієї негативної причини додається позитивна. Людина прагне... створити в собі просту і ясну картину світу; і це не тільки для того, щоб перебороти світ, у якому вона живе, але і для того, щоб у відомій мірі спробувати замінити цей світ створеною нею картиною». Багато «нафантазованого» письменниками в минулому стало сучасною дійсністю сьогодні.

Власне, найбільший проект, який зібрав максимальну суму коштів (на 20.12.2015 – 1 093 150 руб.) і направлений на пізнання світу. І це – видавничий проект просвітницького фонду «Еволюція».

На сайті представлено всього дві поетичні збірки, проте чільне місце займає фольклор. Зокрема, дитячі казки, «Костромские сказки», інше.

У тренді книги з самоосвіти, бізнесу та підвищення професійної майстерності, на зразок книги Олексія Радченка про транспортну навігацію, який зібрав коштів на суму 123 300 руб.

На сайті представлені й книги з образотворчого мистецтва: альбоми, поштові листівки, календарі та зібрання малюнків (як то «Удивительные редкие создания»). Собрание уникальных рисунков, посвященных естественной истории из коллекции королевы Великобритании Елизаветы II).

У загальних тенденціях російського книговидання за даними Федерального агентства з друку та масових комунікацій РФ переважає навчальна література (22,7% за кількістю назв і 47,1% за тиражем), проте така література не набула популярності на краудфандинговій платформі, бо це справа державна.

Доля перевидань за останні роки (2008–2014) збільшилась із 26,2 до 36,1 %. Цей же стан спостерігаємо і на сайті Планети.ру. За кількістю проаналізованих нами із 73-х проектів на перевидання припадає сім (оскільки платформа надає перевагу стартап-проектам, то це можна вважати, що значна кількість).

Літературно-художні твори коштом авторів та громадських організацій за даними Федерального агентства з друку та масових комунікацій РФ протягом 2008–2014 років видавались у співвідношенні 13,3% за назвами і 12,6% за тиражами. Тому проекти подані на платформі Планета.ру, суттєво допомагають авторам збільшити цей відсоток.

Останнім часом збір коштів через краудфандингову платформу Планета.ру активізувався. Спостерігається тенденція на збільшення частки літературно-художніх та науково-пізнавальних видань серед інших видавничих проектів. Увагу вкладників коштів привертає сьогодні перекладна література, фольклор та дитяча література.

В Україні у 2009 році був створений блог, де люди ділилися своїми ідеями, – платформа соціальних інновацій Big Idea (Велика Ідея). Завдяки спільнокоштові українці можуть подавати власні ідеї та збирати гроші на їх втілення. Краудфандинг на платформі Велика Ідея функціонує з метою популяризації ідей сталого розвитку, зведення мостів між бізнесом та громадянським суспільством, і реалізації програм активізації міст.

У березні 2012 року «Велика ідея» запустила на своєму сайті ще й краудфандингову платформу Спільнокошт. На платформі можна збирати кошти на проєк-

ти у сфері охорони здоров'я, освіти, літератури, спорту, музики, наукових досліджень, професійних подорожей та журналістики.

На платформі Спільнокошт у 2015 році було представлено сім журналістських та видавничих проєктів. Із них найбільшу кількість коштів зібрав проєкт «Книга Карика-Дурка» (345 000 грн). Це історія в малюнках, у яких фігурують добре знайомі обличчя: політики, історичні постаті українського державотворення, журналісти, світові зірки, музиканти, артисти і просто добрі і хоробрі люди у смішних шаржах. Крім того представлені карикатури. Цей альбом не просто зацікавлює, а й спонукає самостійно шукати відповіді на питання, що хвилюють.

Проєкт видання книги Д. Перріша про креативну економіку українською зібрав 115 750 грн. «Бібліотеку креативної економіки CHERNOZEM» започатковано для формування в українському суспільстві базових знань з принципів креативної економіки та практики, їх застосування, з метою подальшої розбудови України.

На платформі також представлена книга-шкатулка «Вісім». Цей проєкт зібрав 98 000 грн. Книжка з фотографіями та віршованими текстами на відірваних сторінках зі 100 % переробленого паперу, з терпкою текстурою паперу. Наразі існує два прототипи книжки, протестовано технологію друку макулатурного картону з перфорацією, серцевинки внутрішніх сторінок зручно видаляються.

Команда творчих людей з Одеси взялася за створення журналу про подорожі України La Boussole («Компас»), який виходитиме п'ятьма мовами – українською, російською, англійською, німецькою та французькою.

Отже, користувачів сайту Спільнокошт, насамперед, цікавлять проєкти, пов'язані з питаннями розвитку новітніх бізнес-технологій, книги, що містять практичні навички. Привертають увагу книги з незвичайним дизайном, наприклад, книга-шкатулка «Вісім».

У 2015 році в Україні Павло Швед запустив платформу для книговидання Komubook [2]. Цей проєкт створений для видання книг відомих зарубіжних авторів українською мовою. Платформа пропонує відвідувачам проспонсорувати книги, які колись не видавалися українською.

Загалом над проєктом працює 10 чоловік. Це перекладачі, дизайнери і веб-розробники, а також юристи. Автори ініціативи працюють з кращими українськими перекладачами – Генником Беляковим, Тарасом Бойко, Андрієм Ріпою, Наталією Сняданко та іншими. Дизайн обкладинок розробляє молодий український дизайнер Варвара Перехрест [4].

За перший рік Komubook планує видати до 20 книг. Перші книги – це п'ять класичних творів ХХ століття: «Місіс Деллоуей» Вірджинії Вулф, «Затьмарення» Філіпа К. Діка, «Серце п'їтьми» Джозефа Конрада, «Страх і відраза в Лас-Вегасі» Гантера С. Томпсона та «Наркота» Вільяма С. Берроуза.

Проєкт видання твору «Затьмарення» К. Діка зібрав 10080 гривень. Цей постмодерний роман має, з одного боку, захопливий детективний сюжет, який тримає читача в напрузі до останньої сторінки, з іншого ж – це філософська розповідь про трагічне роздвоєння людини та пошуки власної ідентичності. Де межі людського «я»? Чи справді я є тим, ким себе вважаю? І які неприємні таємниці відкриє стеження за ... самим собою? На ці запитання намагається знайти відповідь головний герой роману Боб Арктор, він же Фред.

Проєкт «Страх і відраза в Лас-Вегасі» зібрав 9975 гривень. Цей роман «про похмілля після шаленої вечірки довжиною в ціле десятиліття, сповнений галюциногенним гумором, сюрреалістичними кошмарами, їдким сарказмом та щемливою ностальгією за прекрасним часом, коли покоління дітей-квітів “неслося на гребені високої та прекрасної хвилі...”», як зазначено в анотації до твору.

Наступна книга проєкту – «Місіс Деллоуей» британської письменниці Вірджинії Вулф збрала 9270 гривень. Цей роман, що розповідає про один день із життя

Клариси Деллоуей, залюбленої в життя лондонської пані з вищих прошарків британського суспільства, критики часто порівнюють з «Уліссом» Джеймса Джойса.

Роман «Серце п'їтьми» 1899 року британського письменника польського походження Джозефа Конрада зібрав 5805 гривень. Цей роман, що досліджує межі людського досвіду та кошмарні реалії імперіалізму, вважається шедевром модерністської літератури. Він слугував літературною основою знаменитого фільму «Апокаліпсис сьогодні» Френсіса Форда Копполи.

Інший проект, книга Вільяма С. Берроуза «Наркотики», зібрав 5325 гривень. Збір коштів на це видання офіційно завершився 15 листопада 2015 року. Це дебютний роман одного із найскандальніших авторів ХХ століття. Книга має переважно автобіографічний характер і до сьогодні залишається чи не найвідвертішою розповіддю про тих, хто страждає від героїнової залежності.

Варто сказати, що Comubook розвивається дуже динамічно. Крім п'яти книжок, які у 2016 році вийшли в друк, уже відомі наступні п'ять, і це не тільки художня література. У списку найближчих – і «Етика» філософа Бадью, і антиутопія Замятіна «Ми», і «дівчачий» «Сніданок у Тіффані» Капоте, що дає змогу платформі залучити найрізноманітнішу аудиторію.

Отже, збір коштів на видавничі та журналістські проекти через краудфандингові платформи в Україні триває. Нині переважає перекладна література, зокрема твори зарубіжних авторів, які набувають популярності великими темпами. З розвитком туристичної інфраструктури в українців викликають зацікавленість проекти журналів, що розкривають туристичні перлини України. На відміну від російських платформ, ми поки що не маємо представлених на «Спільнокошті» чи «Комубоці» проектів науково-популярної чи дитячої літератури. Можливо, це пов'язано із невеликою кількістю саме дитячих авторів. Хоча маємо достатньо зразків фольклорних творів вартих уваги спонсорів та їх підтримки. Сподіваємось, що у майбутньому саме цьому сегменту буде віддано належну увагу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко Е. В. Крауд-финансирование как источник привлечения капитала в инновационную деятельность. Опыт России / Е. В. Бондаренко, К. В. Манелова [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – http://iupr.ru/domains_data/files/zurnal_15/Bondarenko27.pdf (1)
2. В Украине набирает популярность книжный краудфандинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://dnepi.info/news/v-ukraine-nabiraet-populyarnost-knizhnyj-kraudfanding>.
3. Игорь Шапатаев: Почему краудфандингу прочат «золотые горы» [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://fakty.ictv.ua/ru/index/read-blog/id/1514>.
4. Киевлянин запустил первый в Украине краудфандинг для издания книг [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.44.ua/article/989088>.
5. Книжный краудфандинг по-русски [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.unkniga.ru/innovation/tehnology/3677-knizhnyj-kraudfanding-po-russki.html>.
6. Краудфандинг завойовує світ! [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – [http://helpidea.org/news/view?obj\[news_id\]=2103177](http://helpidea.org/news/view?obj[news_id]=2103177).
7. Осокина П. Краудфандинг: на что способны частные микроинвестиции / П. Осокина [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://digit.ru/business/20130709/403158833.html>.
8. Пішковцій С. Краудфандинг: як зібрати кошти на реалізацію своєї ідеї / С. Пішковцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://inspired.com.ua/ideas/crowdfunding/>.
9. Полторак К. А. Управління маркетинговими комунікаціями в епоху крауд-технологій / К. А. Полторак // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 3. – С. 66-75.
10. Что такое краудфандинг? [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – http://crowdsourcing.ru/article/what_is_the_crowdfunding.